Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada. An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.
Printed and published at its Office and place of business 375 Hargrave st WINNIPEG, Man.
by the Canadian Hungarian News Co.
Yearly Subscription $2.- to Foreign Countries $3.-

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT — TWO CENTS PER COPY

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALMOK KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEKELYFOLD SUMAS TARPC VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORKTON

Twice a Week — CANADIAN HUNGARIAN NEWS — Coast to Coast

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar sajtó Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvű hírlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden honfitársunk számára.
„Kanadai Magyar Ujság"
Előfizetési díj egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. ÉVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934. TRIANON 15. — AUGUSZTUS 17 PÉNTEK — No. 66 SZÁM.

250 BRIT KÉPVISELŐ 2,431 FALU 2½ MILLIÓ MAGYARJÁNAK IGAZÁT KÖVETELI

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

N. S.

Szénkészlete 200 évig kiaknázhatatlan, noha 1720 óta bányásszák.

AZ EURÓPÁHOZ legközelebb eső keleti tengerparti tartomány nem csatlakozott szivvel-lélekkel Kanada alkotmányához az 1867-es konfederáció létrehozása alkalmával. Ezt az ujszerüen hangzó megállapitást közölte a nyilvánossággal a Jones angliai egyetemi tanár vezetésével működő nova-scotiai Royal Commission, mely a tartomány Ottawa ellen elhangzott panaszait vizsgálja felül.

Que.

A legtöbb vajat termelő tartomány, közel 1,400 tejteleppel.

A "DRAGON", azaz "Sárkány" nevü brit ágyunaszád nekifutott a "Maple-branch" nevü nyersolajszállitó hajónak s azt a montreali kikötő fenekére küldte. Az elsüllyedt motoros [illegible] ni. A "Dragon" éppen Newfound landból érkezett vissza, hova MacDonald angol miniszterelnököt vitte New Brunswickból.

•

BOSSZUBÓL agyonlőtték ismeretlen tettesek a francia-kanadai főváros Delaunaudiere uccáján Soulgikof orosz tolmácsot aki az utóbbi időben több bünügyben szerepelt a rendőrségen. A kedden hajnalban végrehajtott gyilkosságnak csupán egy Caya nevü francia és fia voltak szemtanui, akik szerint három revolveres bandita végzett a szerencsétlen emberrel, majd pedig automobilon elrobogtak.

Ont.

Érczbányáiból több mint egy billió dollárnyi kincset hoztak felszinre.

A NIAGARA vizesés kanadai "patkó"-jából több száz tonna sulyu szikla zuhant le a 160 láb mély örvénybe, midőn a hatalmas erejü víztömeg alámosta a Niagara folyó gránit medrét. 1931 óta nem fordult elő hasonló természeti jelenség, azonban a természettudósok véleménye szerint időnként meg fog ismétlődni a hatalmas robajjal járó sziklazuhanás. Hozzávetőleges becslések 200 ezer évre teszik a vizesés élettartalmát, miután megszünik a Niagara is, mint a többi hét nagy amerikai vizesés.

•

AZ EMBER-rablók Torontóban is befészkelődtek és csak a körülményeknek köszönhető, hogy mindeddig nem fajult oda a helyzet, mint például az Egyesült Államokban. McLean, a Canada Packers elnöke ellen legutóbb merényletet tervező kidnap banditákra rábizonyult, hogy három évvel ezelőtt váltságdij kicsikarása céljából el akarták rabolni Flavolle bankár feleségét, aki illőközben meghalt és igy keresztülhuzta terveiket.

•

LONDON lengerősebb emberét egy tucatnyi rendőr és járőkelő is alig tudta megfékezni, midőn ittas állapotban garázdálkodni kezdett az uccán. A hatalmas termetü indián 65 éves kora ellenére jól birta az ellene intézett tömegrohamot, nem hiába foglalkozik sulyemeléssel már vagy 45 éve.

Man.

4,304 iskolájába 160 ezer tanuló jár évente

5 NAPIG étlen-szomjan bolyongott a Central Manitoba bányavidékén egy Florence Spence nevü 3 éves kis vörösbőrü lány, akit hiába kutattak a környékbeliek. Végre egy Blair nevü gyémánt-fúró megálmodta a kisleány tartózkodási helyét és másnap reggel tényleg rá is akadt. Az orvosok csodának tartják, hogy szegény kis teremtés életben maradt.

•

A VILLAMOS évtizedekig tartó huza-vóna után végre talán mégis köztulajdonba megy át Winnipegen. Egyelőre "csak" a vételár dolgában nem tudnak megegyezni, miután elvileg már hajlandó átvenni a város a sokak által kifogásolt vállalatot, melyért 80 milliót kérnek, de alig 10-et ér meg. — Közveszélyes a jegyszedő nélküli, ugynevezett "one-man car", állapitotta meg a rendőri bizottság, mely ennek tudja be, hogy Copp kereskedőt halálragázolta egy villamoskocsi.

•

BLUE-BERRY szedéssel töltötte idejét több winnipegi munkanélküli honfitársunk, kik leginkább az Ontario határmenti Minaki tájékán próbáltak szerencsét. Az idén ugyan meg kell dolgozni jobban a kék vadbogyóért, mint tavaly, de azért most is akad elég a keresett gyümölcsből. — A Lac du Bonnet melletti erdőségben bogyószedés közben eltévedt és hat napig csak vizen élt egy brooklandsi családapa.

Sask.

21 évvel ezelőtt még a North-West Territorieshez tartozott.

A MAGYARLAKTA Yorkton törvényszéki fogházának egyik celláját ügyesen megszökött egy orosz és egy ukrán származásu tolvaj, kiknek nyomát napok óta hiába szaglássza a vöröskabátosok. A csendben dolgozó foglyok ugy látszik előre felkészültek minden eshetőségre, miután reszelő is volt náluk és azzal távolitották el a börtönablak vasrácsát éjnek idején.

•

AZ ÜRGÉK ellen használt mérget nem ajánlatos olyan helyen hagyni, ahol gyermekek is hozzáférhetnek. Ezt a jótanácsot csak későn fogadta meg Reitan farmer, Eastend mellett. Mire két éves fogadott kisleányára rátalált az egyik magtárban, a szerencsétlen teremtésben már nem volt élet—megölte a "grainry"-ben felejtett "gopher-poison".

•

AZ ADÓ behajtása terén furcsa tapasztalatra tettek szert a közigazgatási hatóságok. A nagy földhitelintézetek vidéki fiókjai a "tax sale"-k alkalmával egymásután szabadultak meg földjeik tulajdonlevelétől, hogy ezáltal ne kelljen "municipal tax"-et fizetniök. Az uj adósság-rendező törvény értelmében emellett a kiegyenlitetlen iskola- és telefon-adó rendezéséig a közigazgatási adó fizetése elhalasztható s igy a birtokokra évekkel ezelőtt kölcsönt folyósító vállalatok mindenképen kibujnak az adófizetés alól.

Alta.

¾ millió 16, 850 ezer birka és 1¼ millió sertésállományával vezet.

SPRUCE Grove telepen száguldott keresztül éppen az automobil, mely a négy revolversebből vérző Nysia Szutika 16 éves ukrán lányt az edmontoni kórházba szállitotta, midőn a sulyosan sérült lány kiszenvedett. Merénylőjét, a 18 éves Steve Pakan-t Wildwood állomás mellett, a CNR pályáján találták meg holtan. A szerelemféltésből gyilkoló legény a gyorsvonat elé vetette magát, mely valósággal lefejezte.

•

A UNITED Church egyik emberbaráti intézménye, a bonnyvillei kórház hétfő délután kigyulladt és porig égett. A magyarlakta Mannville-től 75 mérföldnyire északra elterülő betelepitetlen vidéken valósággal szamaritánusi szolgálatot teljesitett a kórház, melynek betegeit a United Church szomszédos iskolájában helyezték el.

B. C.

Kikötőit évente 8-9 ezer gőzös keresi fel.

ÁLTALÁNOS érdeklődéssel várja a tartomány lakossága, hogy mit vált be választási igéreteiből a Pattulo kormány. A Victoriában székelő politikusok kicsinyben már meg is kezdték a Roosevelt-féle válság-ellenes intézkedések alkalmazását, egyelőre azonban talán még több a panasz, mint eddig.

GYUJTOGATÁST gyanitanak a Kootenay kerület sorozatos erdőtüzei mögött, de mindeddig nem sikerült a tetteseket kézrekeriteni. A három hét alatt több százezer dolláros kárt okozó erdőégés több helyütt felettébb gyanus körülmények között ütött ki s ezért az erdőkerülők megkettőzték éberségüket. Az önfeláldozó tüzoltók és a végre megeredt eső szerencsére elfojtotta a városokat is fenyegető veszedelmet.

BOLONDJÁT JÁRTA OTTHON AZ IDŐ

Az időjárás nehezen tudott megnyugodni odahaza. Pontosan betartotta a Medárd napján esedékessé vált negyven napi esőt, de azóta is olyan szeles, hüvös országszerte az időjárás, hogy nem juliushoz, hanem inkább áprilishoz hasonlitott. Egyre másra viharok is pusztitottak. Máskor évek alatt nem volt annyi villámcsapás, mint most. Kazlakat, házakat gyujt fel az égi háboru, de emberélet is nagyon sok esett az idén áldozatul.

Azután hirtelen felmelegedett az idő és julius végére valósággal trópusi meleg ejtette kétségbe az Óhaza lakosságát. A fürdőkben ember-ember hátán szorongott és a Dunán tizezer számra kerestek csónakokon, meg árnyas vizparton egy kis enyhülést. Rengeteg vizet ittak meg az emberek, még több szódavizet és fagylaltnak, sörnek is igen nagy volt a becsülete. Érdekes, hogy rosszullétet alig okozott a 30 fok Celsiust, azaz 86 fok Fahrenheitet majdnem mindenütt jóval meghaladó hőség.

Robert Gower angol képviselő 250 képviselőtársa nevében a következő ujabb nyilt levelet intézte a "Manchester Guardian" szerkesztőjéhez:

"Néhány nappal ezelőtt Ön közzétette levelünket, amelyben azt a meggyőződésünket fejeztük ki, hogy a magyar béke-módositási követelések nemcsak nem mértéktelenek, de feltünően méltányosak, amennyiben csak arra a követelésre szoritkoznak, hogy adják vissza Magyarországnak a mostani magyar határokkal szomszédos, tulnyomóan magyarlakta területeket, mig a többi tőle elrabolt vegyeslakosságu területekre nézve Magyarország az önrendelkezési jog alkalmazását kéri népszavazás utján. Ragaszkodunk e meggyőződésünkhöz, amelyben az alsóház minden pártjához tartozó több mint 250 képviselőtársunk is osztozik.

Ugy látjuk azonban, hogy a szerkesztőség azt vitatta, hogy ez a véleményünk helytelen, amennyiben Magyarország követelései állitólag "szörnyüségesek és mértéktelenek" és ennek következtében lehetetlen az "észszerü" határ-módositás. Meglitás teljesen alaptalan. A kisantantállamok kezdettől fogva makacsul vonakodtak bárminő területmódositásról tárgyalni és egyetlen felelősségteljes magyar államférfiu, köztük Bethlen István sem mondott semmi olyat, ami bármi tekintetben nem volna összeegyeztethető az idézett magyar követelések elveivel.

A régi Magyarország ezidőszerint cseh uralom alatt álló északi részében 15,643 négyzetkilóméternyi területet, összesen 1122 faluval lehetne Magyarországhoz visszacsatolni és ezzel 858.308 magyar (73.3%) 220.-012 szlovák és rutén (18.8%), 21.156 német (1.8%) térne vissza Magyarországhoz.

Az ezidőszerint rumán uralom alatt lévő régi Magyarországból 5.230 négyzetkilométert 220 faluval lehetne Magyarországhoz visszacsatolni és ezzel 413.104 magyar (81%) 17.329 német (3.4%) és 61.784 rumán (12.1% térne vissza Magyarországhoz.

Ha tiszta székely vidékeket a környező tiszta magyar vidékekkel együtt csatolnák vissza, akkor 28.428 négyzetkilóméternyi terület 888 faluval, bennük 1.203.606 magyarral, 17.324 némettel és 466.195 rumán lakossal kerülne vissza Magyarországhoz.

Az ezidőszerint jugoszláv uralom alatt álló Délmagyarországból 11.884 négyzetkilométer terület 201 faluval, 374.073 magyarral, 220.773 némettel, 212.-172 szerbbel és 58.196 sokáccal enne Magyarországhoz visszacsatolandó.

Kijelentjük, hogy ezek a hivatalos számok megcáfolják azt az állitást, mintha 2 millió magyart nem lehetne nagyobbszámu szláv és rumán lakosság nélkül visszacsatolni. Annak meggondolása után, vajjon ezek a statisztikai adatok helyesek-e vagy sem — és meggyőződésünk szerint helyesek! — azt sürgetjük, hogy a Népszövetség pártatlan módon foglalkozzék a béke módositásával, amelyet kizárólag az ügy érdemi vonatkozásai alapján tanulmányozna és a népszövetségi alkotmány 19. szakaszának megfelelő javaslatokat tenne.

[illegible] nem érdekli közvetlenül sem Magyarország, sem a kisantant, de nagyon sulyosan aggasztanak bennünket és egész Európát is a Duna völgyében uralkodó rendkivül lobbanékony állapotok, ahol egy szikra kipattanása bármely pillanatban végzetes világégésre vezethet. Meggyőződésünk szerint csak a trianoni határok igazságos és méltányos módositása állithatja helyre és biztosithatja az igazi békét a világ egyik fontos részében.

A jelenlegi helyzet a legsulyosabb mértékben aggaszt bennünket. Vajjon addig engedik-e a viszonyokat elfajulni, amig háboru fog kitörni? Elképzelhetetlen, hogy ilyesmit tétlenül türjünk. Vajjon mi haszna van a Népszövetségnek, ha ilyen fontos ügyben az erkölcsi tehetetlenség politikáját követi és még csak nem is hajlandó ezzel a kérdéssel foglalkozni.

Mi és 250 képviselőtársunk meg vagyunk győződve a magyar követelések józanságáról. Erre a meggyőződésre nem elhamarkodva vagy az ügy alapos és pártatlan megvizsgálára nélkül jutottunk el. Csak azt kérjük, hogy a Népszövetség vizsgálja meg a követelést és terjesszen elő ennek megfelelő jelentést, Ezt sürgetjük. A kisantant ez ellen irányuló kifogásai nézetünk szerint teljesen jelentéktelenek."

A nyilt levelet Sir Robert Gower, az alsóház középeurópai csoportjának elnöke, Llewellyn Jones, Moore ezredes, a csoport titkára és Mabane képviselő irták a a csoport nevében.

Az angol képviselők nyilt levelének különös fontosságot ad, hogy abban körülvonalazzák először Angliában a trianoni revizió kereteit. A felsorakoztatott számadatok összegezéséből kitünik, hogy a mai határokkal szomszédos, tulnyomórészben magyarok lakta területek vissza adása esetén, — ide számitva a Székelyföldet és az azt környező magyar vidékeket is, az angolok szerint Magyarországhoz vissza csatolnának összesen 56.375 négyzetkilóméternyi területet, 2431 falut, 2.435.993 magyarral, 259.153 némettel, 220.012 szlovákkal és ruthénnel, 466.195 rumán szlávval.

•

A prágai "Ludové Noviny" cimü cseh lap munkatársa az uj prágai szovjet követhez kérdést intézett a revizió ügyében nyilván abban a feltevésben, hogy Alexandrovski követ a revizió ellen foglal állást. A csehek nagy csalódására Alexandrovski nem a revizió ellen, hanem annak érdekében nyilatkozott.

— Mi a békeszerződésekben nem vagyunk részesek sem formai, sem erkölcsi tekintetben.— mondotta a követ. — Mi azokat nem hagytuk jóvá. Sőt nem tagadjuk ama népek iránti rokonszenvünket, melyekkel szemben e szerződések igazságtalanságokat követtek el; hivei vagyunk annak, hogy ez a revizió békés uton, önkéntes megegyezés alapján történjék meg. Azon ban Oroszország nem járul hozzá ahhoz, hogy a világ eme szerződések miatt egy uj háboru szakadékaiba zuhanjon . . ."

Rákosi-Róth érdekében mit sem tesz a Szovjet?

Részletesen jelentettük már julius elején, hogy Budapest és Moszkva között tárgyalások indultak a gyilkosság miatt fogságban levő Rákosi-Róth Miksa volt kommunista népbiztos kicserélése ügyében. Megemlitettük azt is, hogy a charkovi orosz egyetemen orvosi oklevelet szerzett és hivatalos szovjetszolgálatban kitünt magyar hadifogoly született orosz felesége Magyarországra menekült, hogy diplomáciai uton megkiséreljе kicserélni minden ok nélkül halálraitélt férjét.

Immár két hónap óta semmi ujabb hir nem érkezett Dr. Kemény László sorsáról. Időközben hirek terjedtek el arról, hogy az Oroszországban talált 1848-as magyar történelmi emlékek fejében toloncolnák ki az Óhazából a véres multu vörös elvtársat. Semmiféle hivatalos megerősités nem látott azonban napvilágot sem magyar, sem pedig orosz részről s igy kétségessé vált az egész mozgalom sikere.

Legutóbb azután egy Lewinsohn Dávid nevü new-yorki ügyvéd váratlanul Budapestre érő fivére, Róth Zoltán megbizásából a 48-as mükincseken kivül még a Szovjet által halálraitélt 20 magyar hadifoglyot kinált fel cserébe — ha Miksa népbiztost szabadon bocsátják, anélkül, hogy ügyét tárgyalásra tüzné ki a törvényszék. Lewinsohn Dávid egy szép napon azután — mint a kámfor — eltünt a magyar fővárosból.

A titokzatosnak látszó ügyben sem á-t, sem b-t nem mondtak a hazai hatóságok, mig végre Rákosi ügyvédje, aki már 8 éve képviseli a volt népbiztos érdekeit, kibökkentette a dolgok rejtélyét: Moszkva mindeddig nem értesitette a magyar kormányt arról, hogy tényleg szándékában áll-e kicserélni az állitólag tuszként tömlöcbe vetett 20 magyart Rákosiért. Sőt még arra sem érkezett kielégitő válasz Moszkvából, hogy az orosz végzettségü magyar orvos életben van-e még?

Egyelőre tehát ugy látszik, hogy Rákosi rokonainak magánakciójáról van szó, melyben néhány zsiros amerikai Róth, családi alapon igyekszik megmenteni a bajbajutott népbiztost. Erre vall az Amerika-szerte meg inditott bolseviki propaganda is, mely Rákosi-Róth arcképével ellátott levelezőlapokat hozott forgalomba. Az Egyesült Államokban és Kanadában megnyilatkozó "mérges igyekezet" azonban nehezen érhet célt — ha maga a mindenható moszkvai vörös bürokrácia nem tartja érdemesnek, hogy hivatalos ajánlatot tegyen a kicserélés dolgában.

vizsgálati fogságban várja az ellene gyilkosságra való felbujtás, valamint egyéb büncselekmények miatt inditott vizsgálat lefolyását. A volt népbiztos ugyanis leülte a szegedi Csillagbörtönben 8 évi büntetését, amit azért kapott, mert 1925-ben hamisitott utlevéllel hazatért hogy bolseviki szervezkedést szitson. Azóta az 1919-ben elkövetett bünei miatt folyik ellene eljárás.

NEHÉZ A BIRÓ DOLGA — ASSZONYPERBEN...

Két szokatlan ügy okozott fejtörést a winnipegi biróságnak; de lévén asszonyi kiszámithatatlanságról szó, bizony utvesztőbe került a törvény tudománya. Az egyik eset eléggé targikus, amennyiben a panaszos Mrs. Evelyn Blaine, egy 23 éves fiatal asszony mély fejsebből vérezve került a rendőrségre egy tehervonatról Portage la Prairie állomáson. Állitólag két barátnője és egy férfi társaságában autózott, midőn árokba fordultak. Megmagyarázhatatlan többek között a dologban, hogy a fiatal asszony nem tudja megmondani utitársainak nevét, sem pedig azt, hogy miként került a tehervonatra.

A másik eset már sokkal mulatságosabb. A 200 ezer nézőt vonzó "Last Round-Up" kiállitás mutatványosai felvonulást rendeztek a préri fővárosában, mely nek során a cowboyok sorra lasszózták a nézőközönség közül azokat, akik kihivóbban viselkedtek. Persze ártatlan játékról volt szó és különösen a gyerekeknek tetszett a dolog.

Egy menyecske szeme azonban megakadt az egyik cowboyon, ugyanyira, hogy az nyergébe emelte. Az asszony nem is tiltakozott, csak mikor már vagy negyed mérföldet tettek meg együtt a ló hátán, akkor emlitette, hogy leszáll — hátha megharagszik az ura! Igy is történt és végül is törvény elé került a dolog. A tanuk a cowboy mellett vallanak, a kikapós menyecske viszont kártéritést követel. A biró vakarta a fejét, mert hiszen az asszony leugorhatott volna a lóról, szólhatott volna a közelálló rendőrök valamelyikének, avagy akár — elképedt férjeurának, ha éppen akart volna.. Végül is a békesség kedvéért $10 birságot kellett a nyalka lasszósnak kiszurkolni.

LEGUJABB HIREK

A HABSBURG ház uralomrajutásáról suttog fél Európa, mivel a Belgrádban látogató Alfonz elüzött spanyol király állitólag a kisantant beleegyezését is meg akarja szerezni. Ottó főherceg különben rácáfolt az elterjedt hirekre, mert nem Olasz-, hanem Svédországba érkezett lánynézőbe. — A spanyol király 4-ik fiának autója Ausztriában árokba fordult és halálrazuzta utasát.

ÉGIHÁBORU és közlekedési, valamint fürdési szerencsétlenségek számtalan emberéletet követeltek a hét elején. Ontarióban ugyan főleg anyagi kárt okozott a vihar, mely ugyszólván learatta a Delhi környéki dohánytermést is. A saskatchewani Kerrobert mellett egy farmert agyonütött a villám.

CHURCHILL kikötőjébe érkezett a lakósság nagy örömrivalgása közben a "Dalworth" nevü gabonaszállitó teherhajó, mely alig 300 yarddal előzte meg a "Rio Claro" gőzöst.

LEZUHANT Angliában a Torontóból utnakindult óceánrepülőgép, midőn pilótája egy lányismerősét egy kis légi kirándulásra vitte. Szerencsére csak kisebb sérüléseket szenvedtek, de a Wasaga Beach-en tizezrek által megbámult "Trail of the Caribou" gép összetörött és igy egyelőre nem folytathatják vele a Bagdadig tervezett utat.

KIVEGEZTEK Ausztriában azt a négy rendőrt, akik a Hitleristákkal összejátszva, résztvettek a Dolfuss kancellár életébe kerülő "pucca"-ban. — Stahremberg alkancellár repülőgépen Rómába érkezett és Mussolinivel tárgyal Ausztria függetlenségének megóvása érdekében.